

ERB-beleid van MPF versie 2025

Documentbeheer

Versie	Datum	Naam/auteur	Wijziging
1.1	02-10-2019	S&V	Concept te bespreking in IRMcie
2.0	02-12-2019	S&V	Concept te bespreking in IRMcie van 11/12/19
2.1	11-12-2019	IRM-cie	Uitwerking concept ter goedkeuring in bestuur
2.2	13-01-2020	IRMcie	Versie ter goedkeuring in bestuur
2.3	21-01-2020	Bestuur	Definitieve versie
3.0	17-09-2025	IRMC	Herziening volgens beleidscyclus
3.0	29-09-2025	Bestuur	Definitieve versie

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	2
1.1.	Doel.....	2
1.2.	Governance <i>ERB</i>	2
1.3.	Beheer en vaststelling van het beleid	3
2.	Triggers en procesgang <i>ERB</i>	3
2.1.	Opstellen van de <i>ERB</i>	3
2.2.	Triggers.....	4
2.3.	Het <i>ERB</i> -proces	4
2.4.	Uitgangspunten bij het <i>ERB</i> -proces	4
2.5.	Gebruik van de <i>ERB</i> bij strategische besluitvorming	5
2.6.	Rapportages.....	6
3.	Inhoudsopgave.....	6
	Bijlage 1. Wettelijk kader <i>ERB</i>	7
	Bijlage 2. Bevindingen Eigen Risicobeoordelingen in de Sectorbrief van 31 maart 2022	8

1. Inleiding

1.1. Doel

Dit document beschrijft de wijze waarop de ERB tot stand komt en aan welke eisen voldaan dient te worden. Het wettelijk kader voor de ERB is artikel 18b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (zie bijlage 1). De belangrijkste onderliggende bepaling is artikel 28 Richtlijn IORP II en de voor de ERB relevante overwegingen 57 en 77. Het factsheet en de Q&A¹ over de ERB, die DNB beide op 27 februari 2019 op Open Boek Toezicht heeft gepubliceerd, en de terugkoppeling bevindingen Eigen Risicobeoordelingen in de Sectorbrief van 31 maart 2022², zijn gebruikt als achtergrondinformatie.

Doel van de Eigen Risicobeoordeling (ERB) is het creëren van inzicht in de samenhang tussen:

- de strategie van het fonds,
- de materiële risico's die het fonds kunnen bedreigen en
- de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het fonds en de rechten van pensioengerechtigden en van (gewezen) deelnemers.

De ERB wordt eens in de 3 jaar uitgevoerd en opgesteld (voor het eerst in elk geval uiterlijk eind 2021). Naast deze 3-jaarlijkse cyclus kunnen zogeheten 'triggers' aanleiding geven tot het tussentijds uitvoeren van een ERB. Triggers zijn gebeurtenissen die een significante wijziging van het risicoprofiel tot gevolg hebben. Deze worden door het bestuur vastgesteld (zie verder par. 2.2).

Om een goede inschatting te maken van de effecten op de (niet-)financiële positie, kan het gebruik van scenario-analyses nodig zijn. Afhankelijk van het type scenario en de daarmee gepaard gaande cijfermatige analyse kan daardoor samenhang tussen ERB en ALM ontstaan.

Het bestuur dient in de ERB ook een beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer van het fonds te geven. Bij het bepalen van dit oordeel gebruikt het bestuur de ervaringen uit de reguliere risicomanagementcyclus en de rapportages van de sleutelfunctiehouder (SFH) risicomanagement.

Het bestuur gebruikt de uitkomsten van de ERB vanaf het moment dat deze beschikbaar zijn bij de (strategische) besluitvorming. De governance, de kaders en het proces van de ERB zijn nader uitgewerkt in dit beleidsdocument.

1.2. Governance ERB

De uitvoering van het ERB-beleid past binnen de governance van het fonds. De inrichting van de (risico)governance van het fonds is opgenomen in de abtn (hoofdstuk 2). Onderstaand wordt ingezoomd op de rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van de ERB.

¹ <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-237566.jsp>

² <https://www.dnb.nl/nieuws-voor-de-sector/toezicht-2022/terugkoppeling-bevindingen-opgeleverde-eigen-risico-beoordelingen/>

Het bestuur is eigenaar van het risico-instrument dat de ERB is, en is eindverantwoordelijk voor het proces dat doorlopen dient te worden. Voor de uitvoering van het proces wordt het Three Lines Model gehanteerd. Hierin is de eerste lijn verantwoordelijk voor het leveren van alle input, het uitvoeren van de ERB en de verantwoording over de resultaten ervan. De tweede lijn (risicomanagement) faciliteert het ERB-proces en stelt de ERB-rapportage op. De derde lijn (interne audit) kan eventueel een evaluatie uitvoeren bij het ERB-proces (niet noodzakelijk voor de inhoudelijke invulling van een ERB of deel-ERB).

De verschillende partijen die een rol hebben bij de ERB zijn de volgende; hierbij wordt tevens aangegeven wat hun belangrijkste taken zijn:

- Bestuur: signaleren van mogelijke triggers voor het uitvoeren van een (extra) ERB, besluit over timing (extra) ERB en vaststellen van de ERB, toepassen van de ERB bij de strategische besluitvorming.
- Commissies: deze kunnen in de uitwerking van de ERB geraadpleegd worden of gevraagd worden tussenresultaten (mede) te beoordelen.
- Risicomanagementfunctie: schrijven van de ERB; faciliteren en documenteren van de risicoanalyses; bijhouden bij welke besluiten de ERB is gebruikt (pas nadat de eerste ERB is opgesteld); doorlopend toezien op de werking van het risicomanagementproces, o.a. de effectiviteit van beheersmaatregelen.

De uitbestedingspartijen en/of adviseurs leveren informatie en analyses ten behoeve van de ERB en voeren mogelijk berekeningen uit voor de scenarioanalyses.

1.3. Beheer en vaststelling van het beleid

Het ERB-beleid wordt beheerd door de IRM-commissie, onder verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder (SFH) risicomanagement. Het bestuur van het fonds bespreekt het concept ERB-beleid en stelt dit uiteindelijk vast. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de naleving van het beleid. Namens het bestuur ziet de IRM-commissie hierop toe.

Het fonds evalueert ten minste driejaarlijks de opzet van het ERB-beleid, tegelijk met het opstellen van de reguliere, driejaarlijkse ERB, en past het beleid indien gewenst aan. Voorstellen tot tussentijdse materiële wijzigingen worden vooraf ter goedkeuring aan het bestuur voorgelegd.

2. Triggers en procesgang ERB

2.1. Opstellen van de ERB

Het fonds zal conform de wettelijke eisen eens in de drie jaar een ERB opstellen, respectievelijk actualiseren. Daarnaast bestaat de verplichting om zo spoedig mogelijk een besluit te nemen of het noodzakelijk is om een tussentijdse of partiële ERB uit te voeren in de volgende twee situaties:

- in geval van een 'significante wijziging in het risicoprofiel' (externe oorzaak);
- indien er sprake is van een strategisch besluit met een materiële impact op het risicoprofiel, bijvoorbeeld het besluit tot sluiting van het fonds of omzetting van de regeling (DB/DC).

In deze gevallen is er sprake van een zogeheten 'trigger'. Een trigger geeft het bestuur aanleiding om te bespreken of het zinvol en noodzakelijk is om een Eigen

Risicobeoordeling uit te voeren. In het geval dat het bestuur besluit om af te zien van het uitvoeren van een ERB, beschikt zij, mits voldoende onderbouwd, over bewijslast dat de trigger gesignaleerd en beoordeeld is door het bestuur. Hieronder wordt toegelicht welke triggers het bestuur bepaald heeft.

2.2. Triggers

Triggers zijn situaties waarin het pensioenfonds mogelijk wordt blootgesteld aan risico's (op crises). Door de bestuurlijke vrijheid binnen de beslissing tot het uitvoeren van een Eigen Risicobeoordeling is het niet noodzakelijk om triggers met exacte stoepranden te definiëren. Gegeven de complexe context waarbinnen risico's zich normaliter voordoen, is het aan het bestuur om te beoordelen in hoeverre er sprake is van significantie. Het bestuur van MPF onderschrijft de volgende triggers:

- Het niet langer realiseerbaar zijn van de missie, visie of strategie van het fonds;
- Materiële wijziging van de missie, visie, strategie en/of lange termijn doelstellingen;
- Significante aanpassingen in relevante wet- en regelgeving;
- Significante wijziging van de pensioenregeling(en);
- Significante wijziging van het pensioencontract;
- Significante wijzigingen in financiële markten: bijvoorbeeld lage rente, extreme waarderingen;
- Significante wijzigingen in pensioenuitvoering (bijvoorbeeld een nieuw systeem);
- Escalatie vanuit interne controle/monitoring, met bijvoorbeeld als gevolg de inwerkingtreding van een (financieel) crisisplan.

2.3. Het ERB-proces

De ERB bestaat uit verschillende onderdelen en het is niet noodzakelijk dat deze in één keer volledig opgesteld wordt; er kan *gefaseerd* toegewerkt worden naar een volledige ERB, mede afhankelijk van de triggers die tussentijds optreden en aanleiding kunnen geven tot het opstellen van 'deel-ERB's'.

De ERB-rapportage is geen volledig nieuwe rapportage. Het beschrijvende deel van de rapportage kan in belangrijke mate gebaseerd worden op (delen van) reeds bestaande risico-instrumenten.

Het ERB-proces bestaat uit het bepalen van de scope en richting van de ERB door het bestuur, het uitwerken en analyseren van basis- en stressscenario's, het beoordelen van de doelmatigheid van het risicobeheer, het bepalen van mogelijke acties en uiteindelijk het vaststellen van de rapportage door het bestuur. Hierin wordt een opinie van de sleutelfunctiehouder risicobeheer verwacht. De rapportage dient vanaf vaststelling binnen twee weken bij de toezichthouder te worden ingediend.

2.4. Uitgangspunten bij het ERB-proces

De uitgangspunten voor de scenario-analyses die in een ERB worden uitgevoerd zijn zowel financieel als niet-financieel van aard. De financiële opzet is gericht op een optimale balans tussen premie (betaalbaarheid, stabiliteit), ambitie (pensioenresultaat) en risico (risicobereidheid stakeholders). De samenhang tussen de financiële opzet en de risicobereidheid komt met name tot uiting in de gehanteerde tolerantiegrenzen voor het verwacht pensioenresultaat, de zekerheid

van de nominale en reële uitkering, de hoogte van de premie en het vereist eigen vermogen. De financiële opzet is beschreven in de abtn en nader uitgewerkt in haalbaarheidstoets en het herstelplan. Het fonds beschikt over financiële sturingsmiddelen zoals het premiebeleid, het beleggingsbeleid, het toeslagbeleid, het crisisplan en het kortings- en herstelbeleid.

Daarnaast zijn er ook niet-financiële uitgangspunten die de strategische en operationele stand van zaken van het pensioenfonds uitdragen. Ook reputatie bij stakeholders is hier een onderdeel van.

Scenario-analyse

Afhankelijk van de aanleiding voor de ERB (trigger) kan besloten worden om een scenario-analyse uit te voeren. Zo kan aan de hand van een projectiemodel de (niet-) financiële positie van het fonds geprojecteerd worden in de termen van relevante maatstaven. Ook kan gekozen worden voor het uitwerken van stressscenario's op basis van de inschatting die het bestuur maakt van de te verwachten ontwikkelingen. Niet in alle gevallen zal dus een kwantitatieve uitwerking benodigd zijn.

In de evaluatie wordt een oordeel gevormd of de toekomstige (niet-)financiële positie van het fonds, gegeven de risicobereidheid en de risico's die kunnen optreden, toereikend is om de strategische doelstellingen te realiseren. De vervolgacties vertalen zich in concrete beheersmaatregelen en/of mogelijkheden om het risicoprofiel te verlagen. De vervolgacties worden besproken en vastgesteld door het bestuur.

Bij de besluitvorming over de in te zetten maatregelen bewaakt het bestuur de evenwichtige belangenafweging tussen de diverse stakeholders. De gevolgen die het voorliggende besluit heeft op de belangenafweging en de positie van het fonds kan tot gevolg hebben dat een of meerdere eerdere onderdelen van het proces opnieuw doorlopen moeten worden.

2.5. Gebruik van de ERB bij strategische besluitvorming

Het aantoonbaar maken van het toetsen van strategische besluiten aan de ERB is tweeledig:

1. welke besluiten vallen onder het criterium 'ERB-toets';
2. bij de voorbereiding van het besluit de gevolgen ervan toetsen aan de uitgangspunten van de ERB en dan met name of de impact van het besluit binnen de gestelde grenzen blijft. In de voorlegger bij het te nemen besluit dient de toelichting op dit punt verwoord te worden. Indien van toepassing dient ook inzicht gegeven te worden in de effecten van het besluit die betrekking hebben op een evenwichtige belangenafweging. Het bestuur hanteert daarbij de leidraad zoals gesteld in het financieel crisisplan.

Ad 1. Het bestuur hanteert als criterium voor besluiten die aan de ERB-toets worden onderworpen de vraag of ze het aandachtsgebied van een trigger raken. Zie paragraaf 2.2. voor de betreffende aandachtsgebieden/triggers.

Ad 2. Als bij de voorbereiding van een besluit blijkt dat een triggerwaarde bereikt wordt (en/of dat sprake is van een strategisch besluit), dient een³ (partiële) ERB opgesteld of geactualiseerd te worden.

De sleutelfunctiehouder Risicomanagement ziet toe op toetsing van de relevante besluiten aan de ERB. Het is goed om besluiten die getoetst zijn aan de ERB apart te bewaren, ook als besloten wordt dat er geen sprake is van een trigger. Een overzicht daarvan is goed bruikbaar in de eerstvolgende ERB bij wijze van verantwoording over het gevoerde beleid en de werking van de ERB in de tussenliggende periode.

Deze paragraaf (2.5), inclusief het overzicht van genomen besluiten, dient ook onderdeel uit te maken van de ERB-rapportage zelf (art 18b, lid 2a) en kan ook opgenomen worden in de abtn.

2.6. Rapportages

De ERB heeft een aantal gevolgen voor de bestaande rapportages:

- De triggers dienen in de reguliere monitoring van de risico's opgenomen te worden (voor zover nog niet van toepassing)
- De te nemen acties op grond van de ERB en het bewaken van de voortgang wordt onderdeel van het Jaarplan IRM.
- De opzet en uitkomsten van de scenario-analyse en het eindoordeel van een (deel) ERB worden opgenomen in het jaarverslag (risicoparagraaf, cf. RJ-400 richtlijnen).

3. Inhoudsopgave

De inhoudsopgave van een Eigen Risicobeoordeling bestaat normaliter uit een beschrijvend en inhoudelijk deel. Een leidraad voor de invulling van de rapportage is als volgt:

- Inleiding en management samenvatting
- Risico-opinie sleutelfunctiehouder risicobeheer
- Beschrijvend deel, met o.a.:
 - o Beschrijving fonds en governance fonds
 - o Beschrijving missie, visie en strategie
 - o Beschrijving strategische doelstellingen
 - o Beschrijving risicoprofiel
 - o Beschrijving IRM-cyclus
- Inhoudelijk deel, met o.a.:
 - o Uitgangspositie basisscenario
 - o Opzet stressscenario's
 - o Impactanalyse bij scenario's en conclusies
 - o Beoordeling doelmatigheid van het risicobeheer.
 - o Conclusie en eindoordeel bestuur

Bijlage 1. Wettelijk kader ERB

Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds:

Artikel 18b. Eigenrisicobeoordeling

- 1) Een fonds voert in het kader van het risicobeheer ten minste driejaarlijks een eigenrisicobeoordeling uit en legt de resultaten hiervan schriftelijk vast. In geval van een significante wijziging in het risicoprofiel van het fonds of door het fonds uitgevoerde pensioenregelingen vindt onverwijld een eigenrisicobeoordeling plaats, met dien verstande dat bij een significante wijziging in het risicoprofiel van een specifieke pensioenregeling de eigenrisicobeoordeling beperkt mag blijven tot die pensioenregeling.
- 2) De eigenrisicobeoordeling omvat in ieder geval:
 - a) een beschrijving van de wijze waarop de eigenrisicobeoordeling in het managementproces en de besluitvormingsprocessen van het fonds is geïntegreerd;
 - b) een beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer;
 - c) indien het fonds de risicobeheerfunctie, interne auditfunctie of actuariële functie uitbesteedt aan de bijdragende onderneming, een beschrijving van de wijze waarop belangenconflicten met de bijdragende onderneming worden voorkomen of beheerst;
 - d) een beoordeling van de totale financieringsbehoeften van het fonds met, indien van toepassing, een beschrijving van het herstelplan;
 - e) een beoordeling van de risico's voor de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden met betrekking tot hun pensioenrechten en pensioenaanspraken en de effectiviteit van eventuele corrigerende maatregelen, in voorkomend geval rekening houdend met:
 - i) de mogelijkheden tot toeslagverlening;
 - ii) de mogelijkheden tot vermindering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten, waaronder de mate waarin de pensioenaanspraken en pensioenrechten kunnen worden verminderd, onder welke voorwaarden en door wie;
 - f) een kwalitatieve beoordeling van de mechanismen ter bescherming van de pensioenuitkeringen, waaronder in voorkomend geval garanties, convenanten of een andere soort financiële steun van de bijdragende onderneming, verzekering of herverzekering door een onderneming die onder Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PbEU 2009, L 335) valt of dekking door een pensioenbeschermingsregeling ten behoeve van het fonds of deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden;
 - g) een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's; en
 - h) voor zover van toepassing, een beoordeling van nieuwe of opkomende risico's, met inbegrip van risico's die met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu verband houden, sociale risico's en risico's in verband met de waardevermindering van activa als gevolg van veranderde regelgeving
- 3) Het fonds beschikt voor de toepassing van het tweede lid over methoden om de risico's te detecteren en te beoordelen waaraan het fonds op korte en op lange termijn is of kan worden blootgesteld en die gevolgen kunnen hebben voor de mogelijkheid van het fonds om aan haar verplichtingen te voldoen. De methoden worden beschreven in de eigenrisicobeoordeling.
- 4) Het fonds neemt de eigenrisicobeoordeling in aanmerking bij het nemen van strategische beslissingen.
- 5) Het fonds zendt een door het bestuur gewaarmerkt afschrift van de eigenrisicobeoordeling of de wijzigingen in de eigenrisicobeoordeling binnen twee weken na de totstandkoming daarvan aan de toezichthouder.

Bijlage 2.
Bevindingen Eigen Risicobeoordelingen in de Sectorbrief van 31 maart 2022

Geconstateerde verbeterpunten

1	Zelfstandige leesbaarheid ERB verbeteren
2	Triggers voor tussentijdse ERB benoemen
3	Rollen in besluitvormingsproces ERB vastleggen en interne organen betrekken
4	Separaat oordeel sleutelfunctiehouder(s) opnemen
5	Zowel bruto als netto risico's beoordelen
6	Inhoudelijk oordeel over doelmatigheid risicobeheer verbeteren
7	Verantwoording van de volgende thema's in de ERB verbeteren
	1) Strategische risico's opnemen in risicomanagementcyclus met oordeel sleutelfunctiehouder Risicobeheer
	2) ESG risicobeheer aansluiten op good practice ESG
	3) Aandacht in de ERB vergroten voor het risico datakwaliteit waaronder juistheid en volledigheid van relevante pensioengegevens